

Conjunctuur

Bestedingen
(of: effectieve vraag)

**Anti-cyclisch
begrotingsbeleid**
(of pro-cyclisch)

**Automatische
stabilisatoren**

Begrotingstekort

Financieringstekort

Bezettingsgraad

**Binnenlandse
liquiditeitenmassa**

Bestedingen

of: effectieve vraag
De totale vraag naar goederen en diensten in een land in een bepaalde periode, voor zover die vraag beslag legt op productiefactoren in dat land.

$$EV = C + I + O + E - M$$

C = particuliere consumptie

I = particuliere investeringen

O = overheidsbestedingen ($O_C + O_I$)

E = export

M = import

Conjunctuur

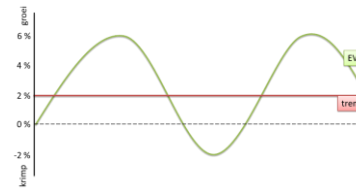

vraagzijde van de economie.
Bepaalt op korte termijn de omvang van de productie en werkgelegenheid.

Hoogconjunctuur: hoge inflatie

Laagconjunctuur: hoge werkloosheid

Automatische stabilisatoren

bestaande 'regelingen / instituties' die een automatisch anticyclisch effect hebben.

Progressieve belasting

Bij hoogconjunctuur stijgt het inkomen → burgers betalen automatisch een groter deel van hun inkomen aan belastingen → de extra bestedingen zullen iets worden afgeremd.

Inkomensafhankelijke uitkeringen

Bij laagconjunctuur verliezen mensen baan/inkomen → nog minder bestedingen. Uitkeringen beperken de daling van het inkomen en de bestedingen.

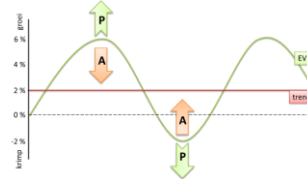
Anti-cyclisch begrotingsbeleid

wanneer de overheid haar begroting ($B - O$) inzet om de conjunctuurgolf af te zwakken.

Bij laagconjunctuur: belastingen verlagen en/of overheidsbestedingen verhogen.

procyclusch = golfbeweging versterken

Financieringstekort

1. bedrag waarmee de staatsschuld (in een jaar) stijgt
2. begrotingstekort - aflossingen

≠ begrotingstekort:
bedrag dat de overheid moet lenen

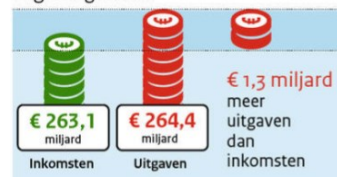
Begrotingstekort

1. bedrag dat de overheid in een jaar moet lenen.
2. inkomsten – uitgaven of ($B - O$)

Begrotingstekort

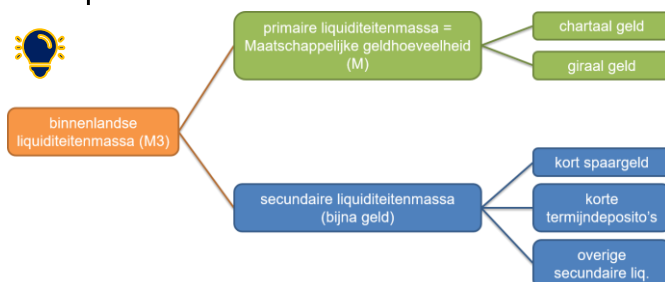

≠ financieringstekort:
bedrag dat de staatsschuld stijgt

Binnenlandse liquiditeitsmassa

bestaat uit de som van alle primaire (M) en secundaire liquiditeiten in handen van het publiek.

Bezettingsgraad

geeft aan in welke mate de productiecapaciteit wordt gebruikt.

$$\frac{\text{werkelijke productie}}{\text{productiecapaciteit}} \times 100\%$$

Lage bezettingsgraad = hoge werkloosheid

Hoge bezettingsgraad = hoge inflatie

Giraal geld

**Maatschappelijke
geldhoeveelheid**

**Verkeersvergelijking
van Fisher**
(kwantiteitstheorie)

**Conjuncturele
werkloosheid**

Geldillusie

Geldschepping

Inflatie

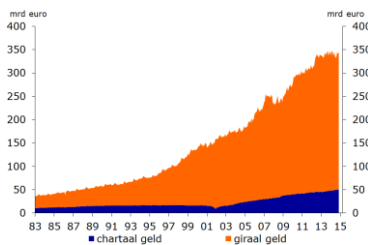

Inverdieneffect

Maatschappelijke geldhoeveelheid

... (M) omvat alle chartale en girale geld in handen van het publiek.

Publiek:
iedereen, behalve banken en overheid.

Giraal geld

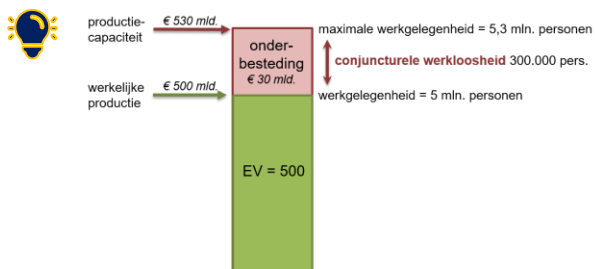
... is onmiddellijk opeisbare tegoed bij een geldscheppende bank, waarmee je iemand rechtstreeks kan betalen.

💡 Dus: alle betaalrekeningen van het publiek.

Conjuncturele werkloosheid

... werkloosheid veroorzaakt door onderbesteding (bestedingen < productiecapaciteit)

Verkeersvergelijking van Fisher

...

$$M \times V = P \times T$$

uitgegeven bedrag = waarde verhandelde goederen

💡 M = maatschappelijke geldhoeveelheid
V = omloopsnelheid (meestal constant)
P = gemiddeld prijsniveau
T = verhandelde hoeveelheid goederen

Bij bereiken productiecapaciteit kan T niet meer stijgen, dan zal P stijgen (inflatie)

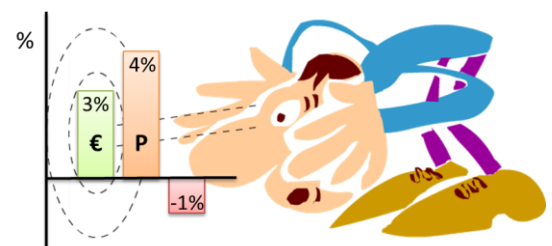
Geldschepping

... het vergroten van de maatschappelijke geldhoeveelheid.

- Girale kredietverlening banken = banken schrijven giraal geld erbij
- Transformatie = omzetten van (bijvoorbeeld) vreemde valuta of spaargeld in giraal/chartaal geld.

Geldillusie

... is de neiging van mensen om over geld in nominale en niet in reële (koopkracht) termen te denken.

Inverdieneffect

... wanneer de overheid de economie wil stimuleren, zal een deel van de extra uitgaven via extra belastinginkomsten wordt terugverdiend.

Inflatie

... een stijging van het algemeen prijspeil.

💡 Belangrijkste oorzaken zijn overbesteding en/of stijging van de productiekosten.

👁️ consumentenprijsindexcijfer (CPI)

Kapitaalmarkt

Investeren

Vermogensmarkt

Liquiditeitsval

Loonstarheid

Prijsstarheid

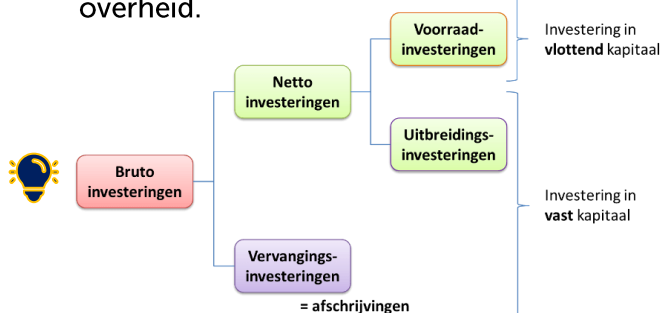
Open economie

Overheidsbestedingen

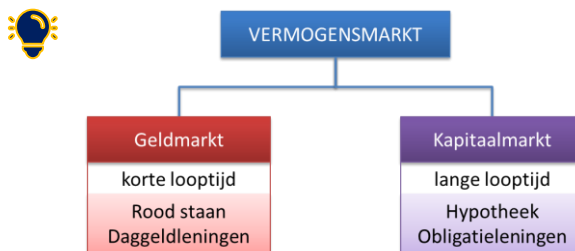
Investeren

... aanschaffen van kapitaalgoederen (productiemiddelen) door bedrijven of de overheid.

Kapitaalmarkt

... het geheel van vraag naar en aanbod van financiële middelen met een lange looptijd.

Liquiditeitsval

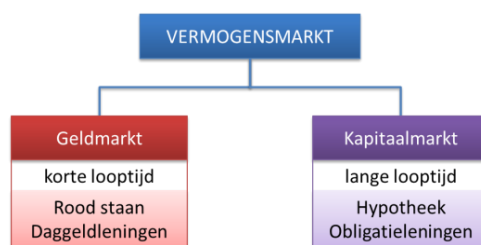
... als een toename van de maatschappelijke geldhoeveelheid terecht komt in inactieve kassen.

💡 Fisher: een stijging van M, wordt gecompenseerd door een daling van V, zodat er geen effect is op de bestedingen ($M \times V$) en dus ook niet op de reële economie ($P \times T$).

Vermogensmarkt

... geheel van vraag naar- en aanbod van financiële middelen. De prijs op deze markt is de rente.

Prijsstarheid

... prijzen reageren niet / traag op veranderingen in vraag en aanbod.

💡 Oorzaak:

- vastliggen van prijzen in contracten
- vastliggen van loonkosten (belangrijkste onderdeel van de prijs) in contracten (cao)
- angst van producenten dat consumenten aankopen gaan uitstellen

Loonstarheid

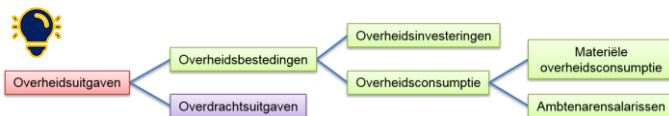
... betekent dat lonen op korte termijn niet/traag reageren op veranderingen op de arbeidsmarkt.

💡 Oorzaak: lonen komen veelal tot stand door onderhandeling en worden dan vastgelegd in contracten met een bepaalde looptijd.

Overheidsbestedingen (O)

... deel van de overheidsuitgaven waarmee de overheid zelf beslag legt op productiefactoren.

Open economie

... een economie die veel handel met het buitenland heeft.

De openheid van een economie wordt gemeten door de invoer- en de uitvoerwaarde van het land uit te drukken als percentage van het bruto binnenlands product.

Recessie

Prijscompensatie

Productiecapaciteit

Reële inkomen

Multiplier

Monetair beleid
effect op conjunctuur

Monetair beleid
effect op wisselkoers

Monetair beleid
instrumenten

Prijscompensatie

- loonstijging die gelijk is aan de inflatie, zodat de koopkracht gelijk blijft.

reële inkomen

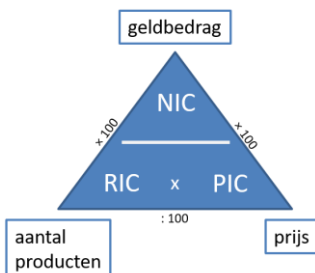
Recessie

- conjunctuurfase die gekenmerkt wordt door (meerdere kwartalen van) teruglopende groei van de economische activiteiten.

Reële inkomen

- koopkracht inkomen uitgedrukt in de hoeveelheid goederen die ermee gekocht kan worden.

Productiecapaciteit

- maximale productie van een bedrijf / land in een periode.

Bepaald door kwaliteit & kwantiteit van de productiefactoren (en de knelpuntsfactor).

bezettingsgraad

Monetair beleid (conjunctuur)

- beleid ECB heeft via rente effect op de hoeveelheid geld die het publiek leent en daarmee op de bestedingen (en/of inflatie).

verkeersvergelijking Fisher

Multiplier

- is een vermenigvuldigingsfactor die aangeeft in welke mate het nationaal inkomen verandert als een autonome besteding verandert.

Extra besteding → extra productie → extra inkomen → extra consumptie → extra

Monetair beleid (instrumenten)

Stimulerend beleid (inflatie verhogen):

- Rente aan primaire banken verlagen (verruimt liquiditeit banken)
- Schuldpapieren (obligaties) banken opkopen (verruimt liquiditeit banken)
- Banken subsidiëren als ze geld uitlenen
- Helikoptergeld (rechtstreeks geld geven aan publiek)

Monetair beleid (wisselkoers)

- beleid ECB heeft via rente effect op de aantrekkelijkheid om in dat land te beleggen ('sparen').

**Wisselkoersinterventie
op de valutamarkt**

**Indirecte
wisselkoersinterventie**

Valutamarkt

**Gevolgen
wisselkoersstijging**

Beroepsbevolking

**Participatiegraad
(deelnemingspercentage)**

**Structurele
werkloosheid**

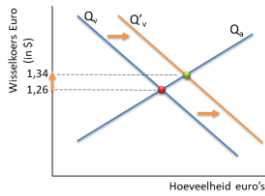

Overdrachtsuitgaven

Indirecte wisselkoersinterventie

ingrijpen in de koersvorming op de valutamarkt door de geldmarktrente te wijzigen.

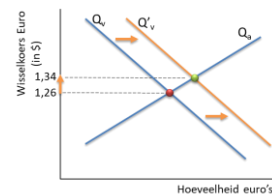
Bijvoorbeeld: geldmarktrente ↑
 → aantrekkelijker voor buitenlandse beleggers
 → vraag valutamarkt ↑ → wisselkoers ↑.

Wisselkoersinterventie (direct)

ingrijpen in de koersvorming op de valutamarkt door zelf valuta's te kopen / verkopen.

Bijvoorbeeld: aankopen eigen valuta (met valutareserves) → vraag valutamarkt ↑
 → wisselkoers ↑

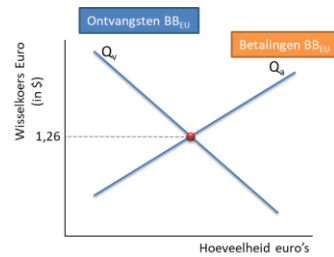
Gevolgen wisselkoersstijging

Wanneer er voor € 1 = \$ 1,34 i.p.v. \$ 1,10

- trekt buitenlandse beleggers aan (indien er vrij verkeer van kapitaal is).
- de concurrentiepositie verslechtert (bij gelijke binnenlandse prijzen worden producten voor het buitenland duurder).
- import wordt goedkoper, hetgeen een drukkend effect heeft op de inflatie.

Valutamarkt

Het geheel van vraag naar en aanbod van (vreemde) valuta's.

betalingsbalans

Participatiegraad

De **bruto** participatiegraad geeft aan hoeveel procent van de beroepsgeschikte bevolking behoort tot de beroepsbevolking.

$$\frac{\text{beroepsbevolking}}{\text{beroepsgeschikte bevolking}} \times 100\%$$

De **netto** participatiegraad geeft aan hoeveel procent van de beroepsgeschikte bevolking werkzaam is.

$$\frac{\text{werkzame deel beroepsbevolking}}{\text{beroepsgeschikte bevolking}} \times 100\%$$

Beroepsbevolking

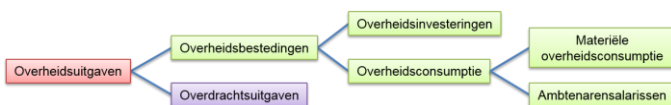
alle personen in de leeftijd van 15 tot 75 die: betaald werk hebben, of die geen betaald werk hebben, maar recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn.

Overdrachtsuitgaven

overheidsuitgaven zonder directe tegenprestatie van de ontvanger (bijvoorbeeld uitkering).

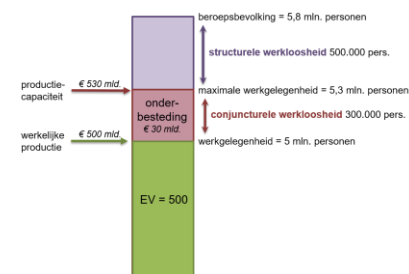
Met deze uitgaven legt de overheid zélf geen beslag op productiefactoren.

Structurele werkloosheid

werkloosheid bij volledige bezetting van de productiecapaciteit.

Bijvoorbeeld:
 kwantitatieve structurele wlh
 kwalitatieve structurele wlh
 frictie wlh

**Welvaartsvaste
uitkering**

**Waardevaste
uitkering**

Krappe arbeidsmarkt

Hoogconjunctuur

Laagconjunctuur

Bestedingsinflatie

...

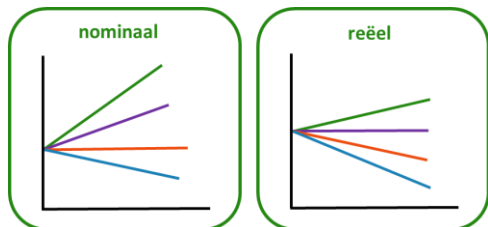
...

Waardevaste uitkering

uitkering waarvan de hoogte wordt aangepast aan de hoogte van de inflatie.

Koopkracht van de uitkering blijft constant.

💡 **Welvaartsvast – Waardevast – Bevroren – Korten**

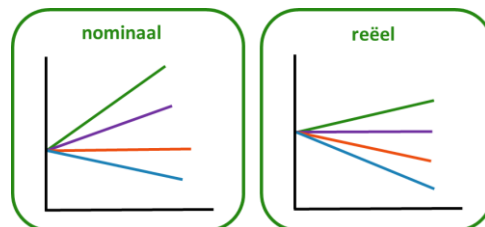

Welvaartsvaste uitkering

uitkering waarvan de hoogte wordt aangepast aan de salarisontwikkeling.

Koopkracht van de uitkering stijgt mee.

💡 **Welvaartsvast – Waardevast – Bevroren – Korten**

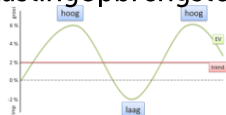

Hoogconjunctuur

situatie waarbij de economische groei groter is dan gemiddeld (trendmatig).

💡 **Gevolgen:**

- relatief hoge inflatie (bestedings- en loonkosten)
- krappe arbeidsmarkt
- meer (nationaal) inkomen
- grotere belastingopbrengsten overheid

Krappe arbeidsmarkt

als er weinig werkloosheid is en relatief veel openstaande vacatures.

💡 **Gevolg:** werknemers hebben sterke onderhandelingspositie → relatief hoge loonstijgingen

Bestedingsinflatie

Inflatie veroorzaakt doordat de bestedingen de productiecapaciteit overtreffen.

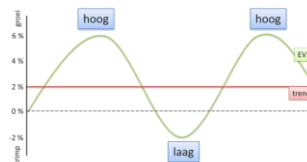
👁 **verkeersvergelijking Fisher**

Laagconjunctuur

situatie waarbij de economische groei lager ligt dan gemiddeld (trendmatig).

💡 **Gevolg:**

- hoge werkloosheid / ruime arbeidsmarkt
- minder (nationaal) inkomen
- lagere belastingopbrengsten

...

definitie

...

definitie